

A Győri Ítéltábla **Mátyás Ügyvédi Iroda** által képviselt **felperesnek** a **dr. Udvaros Nóra jogtanácsos** által képviselt **I. r. alperes** és a **dr. Ivanics Zsuzsanna ügyvéd** által képviselt **II. r. alperes** ellen kártérítés iránt indított perében a Győri Törvényszék 2019.július 8.napján kelt P.20.397/2017/50.szám alatti ítélet ellen az I.r. alperes által 52.sorszám, a II.r. alperes által 53.sorszám alatt előterjesztett fellebbezések, valamint a felperes által Pf.5.sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán - tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, az alpereseket terhelő marasztalás tökeösszegét - a kamatfizetésre vonatkozó rendelkezések érintetlenül hagyásával - 103.713.276 (egyszázhárommillió-hétszáztizenháromezer-kettőszázhetvenhat) forintra felemeli,

mellőzi az elsőfokú ítélet felperest perköltségben marasztaló rendelkezéseit, egyúttal megállapítja, hogy a peres felek az elsőfokú eljárással kapcsolatban felmerült költségeiket maguk viselik.

A felperest terhelő feljegyzett kereseti illetéket 795.000 (hétszázkilencvenötezer) forintra leszállítja és megállapítja, hogy az állam által viselendő feljegyzett kereseti illeték összege 705.000 (hétszázötezer) forint.

Kötelezi az I-II. r. alperest, hogy 15 napon belül fizessenek meg egyetemlegesen a felperesnek 2.250.000 (kettőmillió-kettőszázötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a Győri Törvényszék G.20.968/2014/40. számú ítéletét a Győri Ítéltábla Gf.II.20.174/2016/7/I. számú közbenső ítélete részben megváltoztatta és megállapította, hogy az I-II. r. alpereseket egyetemleges kártérítési felelősség terheli a felperesi hulladékártalmatlanítási tevékenység gyakorlásának megtiltásával, illetőleg felfüggesztésével okozati összefüggésben 2012. november 29. és 2013. március 21. között keletkezett felperesi károkért. A Kúria felülvizsgálati eljárás keretében meghozott Pfv.IV.22.188/2017/4. számú közbenső ítéletével a jogerős közbenső ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartotta.

Felperest az I-II. r. alperesek magatartása miatt, a hulladék ártalmatlanítási tevékenység gyakorlásának megtiltásával, illetőleg felfüggesztésével okozati összefüggésben a fenti (2012. november 29. és a 2013. március 21. közötti) időszakban 70.442.000 Ft összegű kár érte.

* * *

Az összecszerőség vonatkozásában tovább folytatódó eljárásban a felperes - a számszakilag már az alapeljárásban módosított keresetében **103.276.000 forint kártérítés** és annak 2013. március 22. napjától a rPtk.301.§./1/ bekezdése szerinti késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az I-II. r. alperest.

A közbenső ítélet meghozatalát követően kirendelt **Cég 1 Kft.** szakvéleményként fenntartott „C”-**jelű módszere szerinti 10. sz. táblázat** - általa felkért szakember által -részben átszámított értékei alapján. Miután csak részben értett egyet a szakértő megállapításaival - új igazságügyi könyvszakértő kirendelését kérte.

A szakértő által kidolgozott, az elmaradt árbevételből kiinduló (A jelű) illetve az adózott eredményből kiinduló (B jelű) módszerek vonatkozásában kifogásolta, hogy kieső átlagos adózott eredményt a szakértő - mintha a hulladékégetés leállítását megelőző és követő időszakban is csak veszteséget termelt volna a felperes - tévesen számolta el az egész évre (mintegy elporlasztva) időarányosan, holott az egyértelműen a hulladékégetés jogellenes leállításának időszakában keletkezett. Emellett a szakértő elmulasztotta felszámítani a Számviteli törvény 77.§./2/ bekezdés b/pontja szerinti egyéb bevételként a társasági adót, holott az a felperest terheli.

Kifejtette, hogy a szakértő által alkalmazott valamennyi módszer esetében a kárát csökkentő leállás miatti **megtakarításként, csak a változó költségek vehetők figyelembe**, a - hulladékégetéstől (termeléstől) független - állandó költségek nem.

Az ítéletábra közbenső ítéletének iránymutatása alapján **a szakértőnek a C jelű módszer alkalmazása során is a leállással nem érintett teljes gazdasági éveket** (2010-2011, 2014-2015.) kellett volna figyelembe vennie referencia időszakként. A C jelű módszer másik hibája, hogy - szemben az ítéletábra közbenső ítéletének iránymutatásával - a kieső árbevételből - az értékcsökkenési leírás kivételével - nem csak a ténylegesen megspórolt termelési költségeket vont le a szakértő, hanem **minden termelési költséget levonásba helyezett**. Ezáltal a szakértő - önmagához képest is - téves logika alapján járt el, mert így az árbevétellel szemben - a termelés tényleges folytatásának tényétől független ráfordításokat is levonta.

A dolgozóknak („feleslegesen”) kifizetett munkabér az ítéletábra közbenső ítéletben kifejtett szempontok szerint költségként érvényesíthető. Azért minősül felesleges költségnek, mert a 48-49 fő dolgozói létszámból a leállás idejének ténylegesen 11-12 fő dolgozott. (Ehhez képest az alperesekre kedvezőbben 22főben határozta meg a leállás idején munkát végző dolgozók létszámát a szakértőnek átadott listában.)

Az alperesek a szakértő által a C-jelű módszer 10. sz. táblázata szerinti - a „felesleges” bérköltség tétel nélkül - 52.045.000 forintban meghatározott összeg erejéig ismerték el a felperesi igényt, ezt meghaladóan a kereset elutasítását kérték.

* * *

Az elsőfokú bíróság ítéletével egyetemleges kötelezte az I-II. r. alperest, hogy tizenöt napon belül fizessenek meg a felperesnek 70.442.000 (hetvenmillió-négyszáznegyvenkettőezer) Ft tőkét és annak 2013. március 22. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatát, majd 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első

napiján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát. A fentieket meghaladóan a keresetet elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 3.000.000 Ft, a II. r. alperesnek 3.300.000 Ft perköltséget. Megállapította, hogy azt ezt meghaladó költségeiket a felek maguk viselik. Kötelezte a felperest 1.050.000 Ft feljegyzett elsőfokú peres eljárási illeték megfizetésére és megállapította, hogy a további 450.000 Ft elsőfokú peres eljárási illetéket az állam viseli.

Indokolásában rámutatott, hogy az rPtk.355.§./4/ bekezdése szerinti kár egyes összetevő elemei vonatkozásában az igényt érvényesítő féltől függ, hogy melyik összetevő elemet érvényesíti kártérítés jogcímén. A konkrét esetben a **felperes választása az elmaradt vagyoni előny (elmaradt haszon, illetve veszteség) volt.** A bírói gyakorlat szerint ennek megállapításánál nem a tervezett nyereség, hanem a tényleges haszonkiesés az irányadó (BH.1998.106.), aminek reális és ellenőrizhető adatokon kell alapulnia (BH.1986.514.), meghatározása szakkérdés.

A perben beszerzett szakértői véleményt az I-II. r. alperesek elfogadták, a felperes másik könyvszakértő kirendelését indítványozta - az általa felkért - Név 1 adószakértő írásbeli szakmai álláspontja alapján, aki nem igazságügyi szakértő, így szakmai álláspontja csupán a felperes részéről előterjesztett, az igazságügyi szakértő szakvéleményét vitató álláspontnak minősül, melyet nem tartott alkalmasnak az igazságügyi könyvszakértői vélemény helyességének nyomatékos megkérdőjelezésére. A kirendelt igazságügyi könyvszakértő véleményében foglaltak szakmai megalapozottságát nem rontja le önmagában a felperes a kárösszegezésének meghatározása kapcsán eltérő álláspontja. A szakértő felperes valamennyi észrevételre választ adott, az általa alkalmazott módszer megalapozottan nem volt vitatható és a szakértő kellő indokát adta annak is, hogy miért e módszerrel számolt.

Emiatt a felperes másik igazságügyi könyvszakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványát 50. sorszám alatti végzésével elutasította, s az aggálytalannak minősülő szakvéleményben meghatározott 70.442.000 forint kártérítési összegben marasztalta az I-II. r. alperest, ezt meghaladóan keresetet elutasította.

A közbenső ítélet meghozatalát megelőzően eljáró Név2 igazságügyi könyvszakértő szakvéleményének költségét az rPp.80.§./2/ bekezdése alapján a felperes sikertelen percelemeként minősítette, melyet a felperes maga köteles viselni. Ezt meghaladó körben a perköltségről és a feljegyzett kereseti illetékről a rPp.81.§./1/ bekezdése alapján - kerekítéssel - a 30 %-os mértékű felperesi pernyertességi arány szerint határozott, azzal, hogy az alperesek pervesztességére eső illetéket az Itv.5.§./1/ bekezdés c/pontja szerinti alperesi személyes illetékmentesség folytán az állam viseli.

* * *

Az elsőfokú ítélet ellen az I-II.r. alperes fellebbezést, a felperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő.

Az I-II. r. alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részben történő megváltoztatásával a marasztalási összeg 52.046.000 forintra történő leszállítását kérte, a 10. sz táblázat szerinti „felesleges” bérköltség 18.396.000,-Ft-os összege áthárításának mellőzésével

Az I. r. alperes arra hivatkozott, hogy az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakkal szemben könyvszakértői vélemény megállapításait nem fenntartás nélkül fogadta el. A 2. számú kiegészítő véleményt ugyanis éppen azzal fogadta el, hogy a kimunkált kárösszegeből a fenti bérköltség tétel áthárítása nem indokolt. Ekként nyilatkozott 2019.február 15., március 21., június 27.napján kelt előkészítő irataiban és a 2019. április 15.napján megtartott tárgyaláson is. Rámutatott, hogy a Győri Ítéltábla közbenső ítélete sem azt írta elő, hogy a felperes által kifizetett munkabért az alperesek jogellenes magatartásával okozati összefüggésben álló valós kiadásként kell kezelni, csupán a „feleslegesen” felmerülő költségek tekintetében adott példálózó felsorolást. Az elsőfokú ítéletben áthárított bérköltség egyrészt nem az alperesi magatartás következménye volt, hiszen a felperes a per tárgyát képező időszakban is folyamatosan működött, másrészt nem minősül „feleslegesen” kifizetett költségnek.

A II. r. alperes a fentivel azonos tartalmú fellebbezési kérelmében kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet indokolást sem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy miért a bérköltséggel növelt kárösszeget fogadta el a bíróság. Arra hivatkozott, hogy a szakértő a 10. számú táblázatában egy becsült adatból, az ártalmatlanítás leállításának időszakára eső átlagos bruttó árbevételből indult ki, abból levonta a ténylegesen befolyt bevételt, és az így meg nem térülő bevételre eső - szintén becsült - átlagos termelési költséget. Ezt növelte a termelés azon költségeivel, melyek az égetőmű üzemelése esetén nem merültek volna fel. Az elsőfokú ítélet a bérköltséget olyan költségtételnek minősítette döntésével, amely leállás hiányában nem merült volna fel, azaz mintha az az alperesi jogellenes magatartás következménye lenne. Ezzel szemben a leállással érintett időszak meg nem térült bevételére eső átlagköltségeket - közöttük a 18.396.000 forint bérköltséget - nem kell a károkozónak megtéríteni, figyelemmel arra, hogy azok a rendes működés esetén is felmerülnek.

A bruttó bevételből levont átlagos költségek között a rendes működés bérköltsége egyszer már szerepel, azt még egyszer a felperes nem érvényesítheti alappal. Az elsőfokú bíróság ítélete azt eredményezi, hogy a bérköltség **kétszeresen kerül az alperesek terhére értékelésre**. E számítás azt eredményezi, mintha a becsült árbevételhez kapcsolódóan bérköltség nem is merült volna fel, azt a felperes munkabér megfizetése nélkül állította volna elő, holott a Győri Ítéltábla közbenső ítélete is rámutatott, hogy az elmaradt haszon becsléssel történő meghatározása során az esetleges aránytalanságot eredményező hibalehetőségek kizárására kell törekedni.

Iratellenes az elsőfokú ítélet indokolása a tekintetben, hogy az alperesek elfogadták a szakértői vélemény megállapításait. A bérköltség meg nem térült költségként történő figyelembe vétele terén a felek között egyetértés nem volt. A szakértői vélemény első változata a bérköltséget - mivel azt a szakértő sem tartotta indokoltnak áthárítani - nem is tartalmazta, későbbi számításában már feltüntette, de a szakértő sem tartotta e tételt átháríthatónak. Nyilatkozatában csupán az utóbbi szakértői állásponttal értett egyet.

* * *

A felperes fellebbezési ellenkérelmében - tartalma szerint - az elsőfokú ítélet alperesek által fellebbezett rendelkezésének helybenhagyását kérte.

Arra hivatkozott, hogy az alperesek félreértik a szakértő számítási módszerét. A ténylegesen kifizetett munkabérnek csak egy része a 18.396.000,-Ft-os összeg. A hulladékégetést, mint alaptevékenységet csaknem 4 hónapig nem tudta az alperesi törvénysértő határozatok miatt végezni. Üzleti partnerei megtartása érdekében - amíg tárolóhelyei be nem teltek - vett át hulladékot, ez azonban ahogyan az elsőfokú eljárás során azt igazolta is, a normál üzemelés idején átvett

hulladékmennyiség 24,7 %-át tette csupán ki. Emiatt a rendelkezésére álló munkaerő jelentős része kihasználatlan volt, ugyanakkor bérköltsége nem csökkent. Az alperesek fellebbezési érvelésével szemben a közbenső ítélet kifejezetten rögzítette, hogy a felmerült és „feleslegesen” kifizetett, de meg nem térült költség kárként érvényesíthető, és ilyen lehet a szükségszerűen kifizetett munkabér is.

A 18.396.000,-Ft-os összeg éppen azért illeti meg kártérítés címén őt, mert a normál működés során felmerülő (ún. állandó) költségek a kártérítés összegét csökkentő tételként történő figyelembe vétele a 10. számú táblázatban megtörtént, azaz a 10. számú táblázat szerinti számítás során a szakértő a feleslegesen kifizetett bérrészt is a felperest megillető kártérítés összegét csökkentő tételként vette figyelembe. E (téves) számítási módszer miatt kell - a józan ész logikájára és az ítélet tábla közbenső ítéletében foglaltakra is figyelemmel - a munkabér „feleslegesen” kifizetett összegével növelni a szakértő által kalkulált kártérítés összegét (10. számú táblázat 4. sor).

Csatlakozó fellebbezésében -tartalma szerint - az elsőfokú ítélet módosított keresete szerinti részbeni megváltoztatásával a marasztalás tőkeösszegének 103.713.276,-Ft-ra történő felemelését, illetve másodsorban - a Pp.252.§./3/ bekezdése alapján - a keresetét részben elutasító rendelkezést érintően az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és e körben az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet alapját képező szakértői vélemény nem önmagában a vitatás tényétől, hanem a peranyag részévé vált, a felperes által kimunkált szakmai anyagoktól minősül megalapozatlannak. Az elsőfokú bíróság aggályos szakértői véleményre alapította döntését, mely ellentmondásos, a bizonyított tényekkel és a jelen perben született jogerős közbenső ítélet iránymutatásával is ellentétben áll, emiatt szükséges a bizonyítási eljárás új szakértő igénybevétele mellett történő megismétlése. Az elsőfokú ítélet azon megállapításával szemben, hogy a szakértő kellő indokát adta annak, hogy miért a szakvéleményként fenntartott C-jelű kárszámítás az irányadó, a valóság az, hogy a szakértő az eljárás során többször módosította az elfogadható módszerre és kárszámításra vonatkozó álláspontját anélkül, hogy ennek indokát adta volna.

A szakértői véleménnyel kapcsolatosan az elsőfokú eljárásban már kifejtett aggályai fenntartása mellett rámutatott annak leglényegesebb hibájára. A leállással nem érintett 4 év vizsgálata átlagos 38.982.000 forint/év adózott eredményt igazolt, ebből az következik, hogy a leállással érintett 2 évben a negatív eredményt a működés leállítása okozta. A szakvélemény alapvető ellentmondása, hogy bár a szakértő több módszerrel is megállapította, hogy - leállás hiányában - a vizsgált az adózott eredmény 85.437.000 forint (illetve más helyen 85.373.000) lett volna, a 10.sz. táblázat szerint a szakértő által figyelembe vett elmaradt haszon - de még, a leállás indukálta költségekkel növelt és a „feleslegesen” kifizetett munkabért is tartalmazó 70.442.000 forint kárösszeg is - kisebb ennél, holott a hiányzó adózott eredményt kellene a károkozás miatti többlet költségeknek és a „feleslegesen” kifizetett bérköltségnek növelni. (2.számú kiegészítő szakértői vélemény 5.számú táblázat).

A Győri Ítélet tábla közbenső ítélete pedig egyértelműen állást foglalt a tekintetben, hogy a „feleslegesen” kifizetett munkabér költségként érvényesíthető.

Az általa megbízott Név 1 okleveles adószakértő és a perben eljáró igazságügyi szakértők által kidolgozott B és C módszer szerinti kártérítési összeg - külön-külön a két szakértő számításában - hasonló összeget eredményezett, míg a két szakértő számításai között jelentős eltérés mutatkozott, melynek oka az elmaradt haszon eltérő számítása volt. Az elmaradt haszon ugyanis az alperesi

határozatok miatti állásidő alatt keletkezett, míg a perben eljáró szakértő azt **porlasztva** egész éves haszonkiesésként kezelte és annak csak egy az állás idejére eső arányos részét vette figyelembe árbevétel kiesésként. A szakértői számítás helyessége azt jelentené, hogy a felperesi hulladékégető 2012. év első 11 hónapjában, illetve a 2013-as év állásidejét követő 9 hónapjában is veszteségesen működött, ami nem felel meg a valóságnak. A szakértő a leállással nem érintett időszakok vonatkozásában nem is vizsgálta, hogy milyen eredménnyel működött a hulladékégető. A józan ésszel is ellentétes módon azt feltételezte, hogy az átlagos adózott eredményhez képest fennálló eltérés egyenletesen jött létre. A könyvelési anyagok ismeretében a szakértő nem csupán meg tudta volna vizsgálni, hanem köteles is lett volna azt megvizsgálni, hogy mikor keletkezett az eredmény kiesése.

További hibája a szakértői véleménynek az is, hogy a 89.755.000 forint adózás előtti eredmény helyett a 85.437.000 forint **adózott eredménnyel számol**.

* * *

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az alábbiakkal egészíti ki.

- Az I. r. alperes előre be nem jelentett helyszíni ellenőrzés alapján 2012. november 27. napján meghozott 12679-2/2012.számú határozatával a felperes hulladék-ártalmatlanítási tevékenységének gyakorlását azonnali hatállyal megtiltotta. A másodfokú közigazgatósági hatóságként eljáró II. r. alperesi jogelőd 2013.február 18. napján kelt 14/7398-13/2012. számú határozatával az elsőfokú határozatot akként változtatta meg, hogy a tevékenység megtiltását előíró rendelkezés helyett a tevékenység felfüggesztését írta elő.
- A fenti határozatok alapján a felperes 2012. november 28. és 2013.március 21. napja között a hulladékégetési tevékenységét leállította. A felperes által kezdeményezett közigazgatási határozat bíróság általi felülvizsgálata iránti perben közigazgatási határozatok fenti rendelkezései hatályon kívül helyezésre kerültek.
- A Győri Ítéletábra Gf.II.20.174/2016/7/I. számú közbenső ítéletében - osztva az alperesek által korábbi elsőfokú eljárásban beszerzett igazságügyi könyvszakértői véleménnyel kapcsolatosan előterjesztett aggályokat - rámutatott, hogy a felperes a keresetében azt az elmaradt hasznat (illetve pontosabban elmaradt vagyoni előnyt) és amellet az alperesek károkozó magatartása miatt felmerült többlet költségeit érvényesítette, melyeknek fedezetét megteremtő árbevétel nem képződött nála. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság - illetve az ítélezése alapjaként elfogadott szakvélemény - csak egyöntetű elmaradt haszonként vizsgálta és találta részben alaposnak a felperes igényét.
- Rámutatott az ítéletábra, hogy a károkozó magatartással okozati összefüggésben álló - a piaci viszonyok tükrében számított (becsült) - **elmaradt bruttó árbevétel** követelhető, annak kell fedezni a termelési költségeket és a nyereséget. Nem követelhetőek az éppen a károkozó cselekmény miatt **kieső termelési költségek** és a becsült árbevétel a **ténylegesen keletkezett árbevétellel is csökkentendő**. A felperes elmaradt haszna és érvényesíthető költségei meghatározása körében a korábbi aggályos szakértői vélemény helyett közzgazdasági, könyvszakértői szakértelemmel rendelkező másik igazságügyi szakértő bevonását rendelte el és előírta, hogy a szakértői bizonyítás keretében nem kizárólag a perbeli leállítással érintett 4 hónapnak megfelelő időszak, hanem kieséssel nem érintett teljes gazdasági évek is vizsgálandók, melyek által a szezonális eltérések is kiküszöbölhetők. A káresemény miatt kieső költségeket (így a megspórolt tervszerű karbantartás költségét) az

elmaradt árbevételből levonásba kell helyezni, s csak azon ténylegesen felmerült és meg nem térült költségek érvényesíthetők, melyek valóban az alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben merültek fel. Az eljárás szakértő által tévesen ide sorolt értékcsökkenési leírás nem ilyen, az csupán számviteli kategória.

- A közbenső ítélet meghozatalát követően tovább folytatódó eljárás adataiból az állapítható meg, hogy nem a leállással érintett időszak gazdasági-piaci folyamatai, hanem a leállás eredményezett a felperesnél bevételcsökkenést. Felperesnél árbevétel a hulladék átvételekor keletkezik, a hulladék ártalmatlanításakor már csak költség képződik. Ebből következően a leállás vége után, a felgyűlt és betárolt hulladék ártalmatlanításából a felperes oldalán bevétel nem keletkezett. **(Cég 1 Kft. szakvélemény)**
- Leállás hiányában a per tárgyát képező időszakra vetített **(becsült) felperesi árbevétel 167.667.000** (2012. évre 49.910.000 forint, 2013. évre 117.757.000 forint). A per tárgyát képező időszakban a felperes által **ténylegesen elért árbevétel 75.409.000 forint** (a szakértői vélemény 10. sz. táblázata a leállással érintett két évben elért árbevételt számítási hibával összesítette 75.419.000,- Ft-ban). **Emiatt a kieső árbevétel** (a fenti korrekcióval) $167.667.000 - 75.409.000 = 92.258.000$ forint.
- A korábbi és későbbi időszakok átlagos termelési költsége (a bevétel 86 %-a szerinti összeg) 79.342.000 forint.
- A felperes káreseménnyel okozati összefüggésben felmerült **többletköltsége 52.635.000 forint**. Ebből a leállás miatt a téli időszakban a kemence és a berendezések megóvásához (égetés hiányában) szükséges gázköltség 15.981.808 Ft; a hőntartáshoz felhasznált villamosenergia költsége, és a szerződés szerinti toleranciasávtól való eltérés miatt fizetett büntetés 5.908.457 Ft, a leállás időszakában konkurens hulladékkezelőhöz kiszállított hulladék kezelési költsége 28.556.119 Ft, e hulladék szállítási költsége 2.188.450 Ft.
- A felperes kárát csökkentetik a leállás miatt kieső **(megtakarított) költségek**: a felperes által elismerten a leállás miatt megtakarított változó költségként **926.000,- Ft**, illetve a leállási időszakra tervezett, de elmaradt karbantartási költségként **13.496.000** forint.
- **A felperes kára: 130.471.000 Ft (92.258.000,-Ft kieső árbevétel + 52.635.000,-Ft többletköltség -926.000,-Ft-13.496.000,-Ft.)** (Lásd a 16. számú szakvélemény 1. számú táblázatát; a szakvéleményként fenntartott „C” jelű módszere szerinti 10. számú - a még a korábban eljárás szakértő által kimunkált, a termelés leállításával nem érintett megelőző és követő év átlagos értékesítési nettó árbevételi adatai alapján - készített táblázat adatait.)

* * *

Az alperesek fellebbezése nem alapos, a felperes csatlakozó fellebbezése alapos.

Mindenekelőtt arra mutat rá az ítélet táblája, hogy az elsőfokú ítélet fellebbezéssel és csatlakozó fellebbezéssel nem érintett rendelkezéseit a Pp.253.§ (3) bekezdése alapján nem bírálta felül.

Az elsőfokú ítélet keresetet részben elutasító rendelkezésének hatályon kívül helyezésére irányuló másodlagos (csatlakozó) fellebbezési kérelem nem alapos. Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges körben feltárta, a kereset a rendelkezésre álló bizonyítékok - köztük a

szakértői bizonyítás anyaga alapján - érdemben elbírálnak volt, s az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatát az indokolás csatlakozó fellebbezésben kifogásolt hiányosságai sem akadályozták.

Az I-II. r. alperes fellebbezésében foglaltak alapján nem látott lehetőséget az ítélet az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a marasztalás tőkeösszegének leszállítására, ugyanakkor a csatlakozó fellebbezést alaposnak találta, s ebben a körben - az alábbiak szerint - elsőfokú ítélet indokolásával nem értett egyet, ezért azt az alábbiak szerint korrigálta.

Mindenekelőtt arra mutat rá az ítélet tábla, hogy a 28. sorszám alatti szakértői vélemény kiegészítés mellékletét képező 10. számú táblázat szerinti szakértői vélemény **(az ún. C változat) tekintendő a szakértő által is fenntartott, s az elsőfokú ítélet alapját képező szakértői véleménynek.** Arra helyesen hivatkozott a felperes a csatlakozó fellebbezésében, hogy a józan ésszel is ellentétesen munkálta ki a szakértő az A és B jelű modellt akként, hogy a korábbi árbevételhez képest fennálló eltérés (porlasztva) azonos mértékben keletkezett a leállással érintett és nem érintett időszakokban. Ennek azonban amiatt nincs jelentősége, mert a szakértő végül az „A” és „B” jelű modelleket szakvéleményként nem tartotta fenn. (32. sorszám alatti jegyzőkönyv 1. oldal utolsó bekezdés)

A felperes a C-jelű módszer (azon belül is, a 10. számú, de általa átdolgozott táblázat tételei) szerint érvényesítette kártérítési igényét, s a C- jelű módszerhez kapcsolódó észrevételei alapján kérte más szakértő kirendelését (49. sorszám alatti jegyzőkönyv 1. és 3. oldal).

Ebből kitűnően a per tárgyát - ahogy korábban is - nem kizárólag az elmaradt haszon, hanem - az elmaradt hasznát is magába integráló - teljes felperesi kieső árbevétel megtérítése képezte, valamint ezt meghaladóan a felperes a kifejezetten a jogellenes alperesi magatartással okozati összefüggésben felmerült **többlet költségei** megtérítésére tartott igényt.

A teljes kártérítés elvének megfelelően olyan helyzetet kell teremteni, a károsultat olyan helyzetbe kell hozni, mint amilyenben a károkozás előtt volt, illetve a károkozás nélkül lenne. Ennek során a károkozó magatartással előidézett vagyoni helyzetet kell összevetni azzal a hipotetikus állapottal, amely a károkozó magatartás kifejtésének hiányában állna fenn (differencia hipotézis; különbözeti alapelv).

Az elmaradt vagyoni előny azt jelenti, hogy a károsult vagyonában bizonyos alaposan remélt vagyonelemek nem kerülnek be. Mivel az események a károkozó magatartás miatt másként valósultak meg, mint anélkül, nem állapítható meg utólagosan pontosan, hogy milyen vagyoni előnyt realizált volna a károsult a károkozás hiányában, noha az elmaradt vagyoni előnynek reális, ellenőrizhető adatokon kell alapulnia (BH.1984.401.) és a „pusztán tervezett” bevétel nem téríthető meg. Ez azonban nem jelenti az elmaradt vagyoni előny tekintetében a bizonyítási elvárások „túlfeszítését”. A közgazdasági és könyvszakértői szakvéleményre annak számítási modelljére alapított döntés az elmaradt vagyoni előny becslésének helyes eszköze, mely megteremt az **rPtk.359.§-a alapján** az elmaradt vagyoni előny általános kártérítés keretében történő megtérítésének lehetőségét. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy az elmaradt vagyoni előny követelése nem választható el a károsultat terhelő rPtk.340.§./1/ bekezdése szerinti kárenyhítési kötelezettségtől, a károsult az elmaradt vagyoni előny azt a részét nem követelheti, melynek megtermelése, előállítása tőle elvárható volt.

A konkrét esetben a szakértő egyértelműen akként nyilatkozott, hogy a felperes oldalán kimutatható nyereség (és ebből következően értelemszerűen az a mögött álló árbevétel) csökkenését önmagukban a gazdasági-piaci folyamatok nem eredményezhették (16. sorszám alatti szakértői

vélemény 9. oldal utolsó bekezdés). A felperes gazdálkodása az **árbevétel** tekintetében a szakértő által vizsgált időszakban (2010-2015) enyhe növekedést mutatott, melyben **törés csak a kényszerű leállással érintett 2012-2013-as év vonatkozásában volt kimutatható**. Miután az árbevétel elmaradásának hátterében egyéb körülmény fennállta nem állapítható meg - s ilyenre az alperesek sem hivatkoztak -, ugyanakkor annak ésszerű magyarázatát adja a hulladékégetési (főprofilnak minősülő) tevékenység leállítása, ezért szükségtelen - a csatlakozó fellebbezésben megjelölt okból - további bizonyítás lefolytatása annak kizárása, hogy a leállással nem érintett időszakokban hulladékégető eredmény kiesést (bevétel kiesést) nem okozó módon működött.

A szakvéleményként fenntartott **C jelű számítás** (a szakértői vélemény 10. sz. táblázata) vonatkozásában pedig csak abban volt érdemi eltérés a szakértő és a felperes által kimunkált számításban, hogy a (becsült) nettó árbevételből - a nem vitásan levonandó ténylegesen elért árbevételt és a leállás miatt megspórolt költségeket meghaladóan - **le kell-e vonni a kieső árbevételekre jutó átlagos termelési költségek azon állandó költség részét, mely az üzem leállítása esetén is felmerült**.

Az ítéletábra e kérdés kapcsán a felperes álláspontjával értett egyet, ezért a felperes kárát a szakértő által kidolgozott tételek alapján, de az átlagos termelési költségek levonásának mellőzésével kalkulálta. A szakértő és az elsőfokú bíróság által - helytelenül - alkalmazott módszer, az átlagos termelési költségek levonása miatt téves az alperesi fellebbezés azon érvelése, hogy a bérköltség felszámítása kétszeres marasztaláshoz vezet. A szakértői vélemény ennek megfelelő korrekciója szakkérdésben döntést nem igénylő módon, annak további kiegészítése (vagy más szakértő bevonása) nélkül is elvégezhető volt.

A **C jelű szakértői vélemény** 10. sz. táblázata átlagos termelési költségeket is levonásba helyező művelete nem az elmaradt jövedelem (elmaradt bevétel), hanem kizárólag a kieső nyereség (az elmaradt haszon) meghatározása esetén irányadó, ugyanakkor nem ez (nem csak ez) képezte a per tárgyát. Az e számításnak megfelelő értelmezés esetén, ha a felperesi vállalkozás a leállást megelőzően nullszaldós, vagy veszteséges üzemelést folytatott volna, úgy kártérítési igénnyel fel sem léphetne, és a leállás mellett is szükségképpen felmerülő, de a leállás miatt kieső árbevételekre figyelemmel meg nem térülő költségeit sem érvényesíthetné. A szakértő által a kieső árbevételből levont 79.342.000 forint, éppen a felperesi üzemszerű működés fenntartása érdekében a felperes oldalán szükségképpen felmerülő költségeket hivatott fedezni.

A fentiekre tekintettel a szakértő által meghatározott kieső árbevételt (167.667.000 forint) csökkentő tényezőként kizárólag a ténylegesen megtérült árbevétel (a táblázat számítási hibájának korrigálásával 75.409.000 forint) és - a káronszerzés elkerülése érdekében - a felperesi saját számítása szerint is megtakarított (kieső) változó költség (926.000 forint) illetve az elmaradt karbantartás költsége (13.496.000 forint) vonható le. A különbözet **77.836.000 forint, ez hivatott fedezni a felperes elmaradt hasznát és meg nem térült költségeit**.

Annyiban nem ért egyet az ítéletábra a felperes fellebbezési ellenkérelmének érvelésével (és az általa korrigált C-jelű táblázatos kárszámítással), hogy az átlagos termelési költségek levonásának hiányában a munkavállalók egy részének 18.396.000 forintban kalkulált bérköltsége - mivel az is átlagos termelési költség része - külön felszámítására már nincs lehetőség, mert az a fentiek szerint, a 77.836.000 Ft kieső árbevételben már térül.

E költségelem nem értelmezhető a Ptk.355.§ (4) bekezdése szerinti, a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez, vagy kiküszöböléséhez szükséges költségként, mert az a károkozó

magatartás hiányában is a perbelivel azonos összegben merült volna fel a felperes oldalán. A csatlakozó fellebbezésben foglaltak kapcsán jegyzi meg az ítéletábra, hogy a közbenső ítéletben sem az rPtk.355.§./4/ bekezdése szerinti értelemben vett költségként, hanem szükségszerűen felmerülő, de (példálózó jelleggel) az árbevételben meg nem térülő és ténylegesen is kifizetett költségként utalt a munkabér költségre.

A kieső árbevétel mellett a rPtk.355.§./4/ bekezdése szerinti költségként a szakértői vélemény 1 és 2. számú táblázatában kimunkált költségek térítendőek **52.635.000 forint összegben**. Az elsőfokú eljárás során lényegében nem volt vitatott a felek között e költségek felmerülte és összege, illetve az, hogy e költség a közbenső ítéletben meghatározott jogellenes alperesi magatartással okozati összefüggésben áll.

A kemence és a berendezések téli időszakban történő elfagyásának megakadályozására - égetési tevékenység hiányában - a felperesnek a normál üzemhez képest többlet gáz és villamosenergia költsége merült fel. Az pedig megfelel a célszerű és elvárható károsult kárenyhítési kötelezettségnek, hogy - az ügyfélkör megőrzése és a termelői tevékenység fenntartása érdekében - a hulladék egy része átszállításra került konkurens vállalkozásokhoz és bér munkában került ártalmatlanításra. Ebben a helyzetben sem elvárható, sem célszerű nem lett volna a dolgozói létszám leépítése figyelemmel arra, hogy e lépés egyszeri, a ténylegesen felmerült költséget vélhetően meghaladó bérköltséggel járt volna a végkielégítések kifizetése miatt. Másrészt az égetési tilalom megszűnését követően ellehetetlenítette volna a felperes további üzemszerű működését szakképzett munkaerő hiányában, így a felperes oldalán a ténylegesnél csak nagyobb károkat okozott volna.

A felperes kárának számítása emiatt az alábbiak szerint alakul : (92.258.000,-Ft -926.000,-Ft-13.496.000,-Ft => 77.836.000 Ft + 52.635.000,-Ft =130.471.000 Ft, melyből az ítéletábra a Pp.215.§-a korlátaira tekintettel csak a kereset (és a fellebbezés) szerinti összeget vehette figyelembe.

A teljesség kedvéért - a rPtk.359.§-án alapuló becsléshez kapcsolódóan - mutat rá az ítéletábra, hogy a szakértő C-jelű módszerében kimunkált kieső árbevétel mértékének realitását az egyéb modellek (az A és B jelű kárszámítás) is megfelelően alátámasztották. Ennek kapcsán figyelembe vette a szakértő a termelés leállításával nem érintett korábbi 2 év (2010-2011) és követő 2 év (2014-2015) adatait, így ebben az értelemben a közbenső ítéletben előírt, tágabb időintervallum megvizsgálására vonatkozó előírás is teljesült.

A 10. sz. táblázathoz hasonlóan - a kereset szerinti összeget meghaladó - kár mutatható ki a felperes oldalán a szakértő **6. számú táblázata** figyelembevétele esetén is. Az értékesítés nettó árbevételének átlaga 2010-2011, 2014. és 2015. évek (azaz a leállással nem érintett évek) adatai alapján 537.266.000 forint volt, ehhez képest 2012. évben 519.454.000 forint, 2013. évben 488.141.000 forint bevételt ért el. A felperes a különbözet (17.812.000 forint + 49.125.000 forint => 66.937.000 forint, ezt csökkent 926.000 forint megspórolt változó költség, 13.496.000 forint megspórolt karbantartási költség, így az árbevétel kiesés 52.515.000 forint. A jogellenes magatartással összefüggésben felmerült többlet költség 52.634.834 forint. A kieső árbevétel és a közvetlen költség együttesen 105.149.000 forint.

Megjegyzi az ítéletábra, hogy -a Pf. 13. szám alatti fellebbezés kiegészítésben foglalt - a módosított kereset és felperesi kárszámítás összefüggéseit megteremtő számítás szerint a felperes javára figyelembe vehető összeg megegyezik a módosított kereset szerinti összeggel. Annak folytán, hogy

a felperes a 92.258.000,- Ft kieső árbevételből levont (a „felesleges” munkabért 18.396,-Ft-ot és a megspórolt 926.000,-Ft változó költséget) meghaladó összegként 46.079.724 Ft-ot, csak azt eredményezi, hogy keresetben figyelembe venni kért kieső árbevételben (46.178.276,-Ft) már nem szerepeltette a munkabér tétel 18.396. 000,-Ft-os összegének fedezetét jelentő árbevételt, így az már külön (árbevétellel nem fedezett költségként) felszámítható (nem térül duplán), s nem vezet a felperes oldalán káronszerzéshez. $(46.178.276,-\text{Ft} + 52.635.000,-\text{Ft} + 18.396.000,-\text{Ft} - 13.496.000,-\text{Ft} = 103.713.276,-\text{Ft})$

A fentiekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét az alapos csatlakozó fellebbezésre tekintettel a Pp.253.§./2/ bekezdése alapján részben megváltoztatta és az I-II.r. alperest a módosított kereset szerint marasztalta.

A megváltozott pernyertességi arányra (a felperes pernyertessége 103.713.276 forint / 218.078.850 = 47 %) és a felperes, illetve az alperesi oldal által előlegezett szakértői díj azonos volumenére (a felperes előlegezett 543.847 forint szakértői díjat, az alperesi oldal 592.185 forint szakértői díjat) tekintettel a Pp.81.§./1/ bekezdés 2. mondata alapján akként határozott, hogy mindegyik fél maga viseli a saját elsőfokú perkölségét.

A felperest terhelő feljegyzett kereseti illeték mértékét az ítéletábra a megváltozott pervesztességéhez igazítottan (53 %) 795.000 forintra leszállította. A különbözeti 705.000 forint illetéket az I-II. r. alperes személyes illetékmentessége folytán az állam viseli a jelen ügyben még alkalmazandó 6/1986 (VI26.) IM. rendelet 13.§(1) és (4) bekezdése alapján.

A másodfokú eljárásban 51.667.276 forint (tekintetében bizonyult a felperes pernyertesnek és az alperesek pervesztesnek (18.396.000 forint a fellebbezéssel érintett perérték, 33.271.276 forint a csatlakozó fellebbezéssel érintett perérték). Ezen perérték után számítottan kötelesek az alperesek egyetemlegesen megtéríteni a felperes másodfokú eljárással kapcsolatban felmerült költségét. A jogi képviselési költségét az ítéletábra a 32/2003/VIII.22./ IM. rendelet 3.§./2/ bekezdés a-b/pontja, 3.§./5/ bekezdés és 4/A.§-a alapján bruttó 1.000.000 forintban határozta meg, míg a csatlakozó fellebbezés kapcsán megfizetett eljárási illeték 1.250.000 forint volt. Az alperesek saját másodfokú költségüket maguk viselik.

Az alperesek eredménytelen fellebbezésére eső feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az alperesek személyes illetékmentessége folytán a 6/1986 (VI.26.) IM. rendelet 13.§ (1) és (4) bekezdése alapján az állam viseli.

Győr, 2020. január 15.

Dr.Szalai György sk.
a tanács elnöke

Dr.Mészáros Zsolt sk.
előadó bíró

Dr.Ferenczy Tamás sk.
bíró